

Nr 15.

Av fröken **Andersson m. fl.**, *angående lärarinnorna Lily Sofia Lundins och Gertrud Matz' löneklassplacering.*

När de statsunderstödda flickskolorna i Stockholm kommunaliserades den 1 juli 1939, inordnades de i Kungl. Maj:ts avlösningsreglemente för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor av den 11 november 1938.

Enligt § 8 moment 1 i detta reglemente stadgas: »Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst eller vid i detta reglemente avsedd läroanstalt, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehaft dylik anställning.»

I likhet med ett antal andra lärarinnor begärde fröknarna Lily Sofia Lundin och Gertrud Matz i en ansökan av den 8 juni 1940 att få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid statsunderstödda skolor.

Kungl. Maj:t biföll vissa utav dessa ansökningar i så måtto, att högst 6 år fingo tillgodoräknas vid ifrågavarande löneklassplacering, oavsett om tjänstgöringen väsentligen överstigit nämnda antal år eller inte.

Däremot avslogos genom beslut av den 10 oktober 1941 fröknarna Lundins och Matz' ansökningar i frågan, ehuru sagda lärarinnor vardera hade över tjugo års tjänstgöringstid att åberopa sig på, därför att de åtnjutit tjänstledighet för studier under ifrågavarande tid — respektive 43 dagar och en termin.

I november 1941 inkom fröken Lundin och i december 1941 fröken Matz med förnyad begäran att få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring trots ovannämnda avbrott, under hänvisning till att de målmedvetet bedrivit studier som måste bli fruktbringande för deras fortsatta lärargärning. Båda åberopade sig då på det faktum att de erhållit stipendium ur Anna Sandströms stipendiefond, enligt vars stadgar stipendier utdelas »till svenska lärarinnor för att *under tjänstledighet* utbilda sig för sin verksamhet företrädesvis genom studieresor, akademiska eller andra högre studier». Anna Sandström motiverar sin donation på följande sätt: »Det synes mig vara välgörande för en lärarinna att *under ett helt läsår eller väsentlig del därav* få lägga ner sitt undervisningsarbete och i stället helt ägna sig åt *ostörda*

allvarliga studier. En sådan tid av samling omkring ett begränsat men intensivt studium skulle säkerligen verka uppfriskande på hela personligheten, skänka vidgade vyer och låta lärarinnan med förnyad arbetsglädje återgå till sin praktiska verksamhet». Vidare heter det i stadgarna att stipendium må utdelas till »en person av ideell läggning med studiebegåvning och livligt pedagogiskt intresse, som kan förväntas ordna sin studietid med hänsyn till skolans och icke blott egen fördel». Även dessa ansökningar blevo avslagna genom beslut av Kungl. Maj:t den 23 januari 1942.

Av fröken Lundins ansökningar av den 8 juni 1940 och den 14 november 1941 framgår

att hon före övergången till ovannämnda avlöningsreglemente den 1 juli 1939 haft en tjänstgöringstid av 23 år

(Gävle högre flickskola ht 1916—vt 1918 2 år.

Södermalms högre läroanstalt för flickor ht 1918—vt 1939 21 år).

att hon under denna tid av 23 år åtnjutit tjänstledighet för studier i anslutning till sommarlovet 1937 fr. o. m. den 31/8 1937—12/10 1937, alltså i 43 dagar,

att hon under juli, augusti, september och början av oktober nämnda år bedrivit studier vid Sorbonne. Hon har därunder åhört tre serier föreläsningar, som berört 1800-talets historia, men framför allt har hon bedrivit omfattande studier i konsthistoria, dels genom att delta i en kurs som anordnats för utlänningar av Institut d'Art et d'Archéologie vid Sorbonne under tiden 26 juni 1937—6 augusti 1937, dels genom att på egen hand — i bibliotek och på ort och ställe — studera den franska gotiken.

Sagda ansökningar vittna också om att fröken Lundin icke bara under denna korta period i Paris visat prov på studieintresse. Sålunda har hon bl. a. vid sidan av sin tjänstgöring som lärarinna arbetat vid Stockholms högskola och därunder erhållit högsta betyget i den för filosofisk ämbetsexamen fastställda kursen i litteraturhistoria med poetik »genom en längre uppsats om Heidenstam givit prov på vetenskaplig begåvning» och »vid licentiatseminariet i litteraturhistoria ventilerat en Rydbergsuppsats».

Av fröken Matz' ansökningar av den 8 juni 1940 och den 30 nov. 1941 framgår

att hon före övergången till ovannämnda avlöningsreglemente den 1 juli 1939 haft en tjänstgöringstid av 29 år

(Katrineholms kommunala mellanskola ht 1910—vt 1911 1 år,

Södermalms högre läroanstalt för flickor ht 1911—vt 1939 28 år),

att hon under denna tid åtnjutit tjänstledighet för studier endast en termin, vt 1935, i anslutning till sommarlovet 1935,

att hon efter språkvetenskapliga och språkpedagogiska studier vid Stockholms högskola 1928—1929 samt universitetsstudier i Tyskland under sommarloven 1912, 1920, 1928, 1931, 1932, 1933 företog en studieresa — med stipendium ur Anna Sandströms fond (1 200 kr.) + ett större riksbankslån

— till Tyskland, Holland och England för att idka ytterligare språkpedagogiska studier i och för vidare utveckling av den undervisningsmetod i tyska, som hon under den föregående tiden börjat utforma och som väckt uppmärksamhet i pedagogiska kretsar och som ansetts ha en uppgift att fylla.

Sålunda besökte hon under denna studieresa skolor i Kiel, Lübeck, Hamburg, Berlin, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Stuttgart och München och auskulterade undervisningen i små-, folk- och högre skolor samt studerade dessutom lärarutbildningen.

I februari 1935 deltog hon i en kongress i München: »Tagung für Stimm- und Sprechbildner»,

under april, maj och juni arbetade hon på Deutsches Spracharchiv vid kejsar Wilhelmsinstitutets (Institut für Hirnforschung) fonetiska avdelning i Berlin—Buch för att närmare studera melodi- och accentförhållanden i tyskan för att få en vidgad syn på den fonetiska sidan av språkundervisningen,

och i augusti 1935 deltog hon i den stora pedagogiska kongressen i Oxford och hade där tillfälle att med engelska och amerikanska kolleger ventilera språkpedagogiska spörsmål.

Dessa studier bidro till att hon definitivt kunde utforma sin undervisningsmetod för nybörjarundervisningen i tyska i den lärobok, »Meine erste Auslandsreise», som utkom i augusti 1944. Vid utarbetandet medverkade även läroverksadjunkten Alexander Falk, Uppsala. Läroboksnämndens expert, som granskat boken skriver bl. a.: »Dispositionen är klar och följdriktig. Boken synes kunna medhinnas under de bägge nybörjaråren i de uti företalet angivna undervisningsanstalterna. Ett gott stöd torde de naturtroget utförda teckningarna av människor, djur etc. erbjuda den ungdomlige läsaren. Ett vårdat men det oaktat ledigt språk, ett levande framställningssätt och ett efter de tillämnade lärjungarnas ålder väl anpassat stoff äro egenskaper, som vittna om pedagogiskt handlag. Därtill kommer, att en pedagogisk erfarenhet av tydligen aktningsbjudande mått tillgodogjorts boken.»

Lektor Bladin, Malmö, skriver bl. a. i Moderna Språk, februari 1945, om boken: »Den har icke sett dagen vid en lärares skrivbord. Den har endast kunnat komma till under samarbete med ungdomen i en skolklass. Vilken utmärkt egenskap! Det främmande språket användes till att uttrycka sådant som angår eleven.»

Vi finna det i högsta grad otillfredsställande, att dessa två lärarinnor av rent formella skäl icke skola få tillgodoräkna sig sin långa tjänstgöringstid — respektive 23 och 28 år — under det att lärarinnor med relativt kort tjänstgöringstid — 6 år eller mera — erhållit uppflyttning i löneklass.

Att märka är att deras tjänstledighet såsom av det ovannämnda framgår använts till studier, som kommit deras undervisning till godo, och vad fröken Matz beträffar även haft betydelse för språkundervisningen i allmänhet

genom den lärobok, som redan införts vid ett flertal skolor, både läroverk och kommunala flickskolor.

På grund av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att fröknarna Lundin och Matz få tillgodoräkna sig löneklassplacering från och med övergången till ovannämnda avlöningsreglemente utan hinder av förutnämnda avbrott för studier samt

att härav föranledda löneförhöjningar må utgå retroaktivt.

Stockholm den 16 januari 1946.

Ebon Andersson.

Anna Sjöström-Bengtsson.

Ulla Alm.
